

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าโดยได้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาและสาเหตุการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ จำแนกตามประเภท ที่ตั้งและขนาดโรงเรียน โดยมีรายละเอียดของขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การหาคุณภาพเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ การวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ได้ศึกษากับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วย 8 จังหวัด คือ จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตรัง นครนายก ปราจีนบุรี ระยองและสระแก้วจำนวน 184 โรงเรียน รวม 1,840 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างการสุ่มด้วยวิธีแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากรที่ทำหน้าที่เป็นรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 320 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607 – 610)

วิธีการสุ่มตัวอย่าง สุ่มจากรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามขั้นตอนดังนี้

1. จำนวนประชากรของโรงเรียน ซึ่งมีทั้งสิ้น 184 โรงเรียน จำนวนประชากรได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 8 คน และ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 1 คน รวมเป็นประชากร โรงเรียนละ 10 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 1,840 คน

2. คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน

3. สุ่มรายชื่อโรงเรียน จำนวน 32 โรงเรียน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เพื่อจะได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 10 คนได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 คน และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 1 คน รวม 320 คน

การวิจัยขั้นตอนที่ 2 ได้ศึกษากับประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ประชากรได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งหมายถึงบุคคลที่มีความรู้ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา จนเป็นที่ยอมรับของบุคคลในวงการศึกษาและบุคคลทั่วไป ซึ่งมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้

1.1 อาจารย์ผู้สอนระดับอุดมศึกษาในสถาบันการศึกษา ในคณะครุศาสตร์ หรือ ศึกษาศาสตร์

1.2 ศึกษานิเทศก์

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา

1.4 ครูผู้เชี่ยวชาญ

2. กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะของเครื่องมือ มี 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 มี 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ ประเภท ที่ตั้ง และ ขนาดของโรงเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบซึ่งแบบสอบถามนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองมีจำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ต้องการทราบปัญหาและสาเหตุการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับรายละเอียดของแบบสอบถามมีดังนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษามีปัญหา หรือไม่มีปัญหา กรณีที่ตอบว่ามีปัญหาให้ระบุสาเหตุด้วยว่าสาเหตุของปัญหาคือข้อใด ถ้าสาเหตุของปัญหาที่ผู้ทำการวิจัยให้มาไม่ครอบคลุมให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุสาเหตุของปัญหาลงในช่องอื่น ๆ ไปคราะบุ โดยสอบถามปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 7 ด้าน คือ การเตรียมความพร้อม การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร การดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล การสรุปผลการดำเนินงาน และการปรับปรุงพัฒนา

ฉบับที่ 2 เป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 7 ด้าน คือ การเตรียมความพร้อม การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร การดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล การสรุปผลการดำเนินงาน และการปรับปรุงพัฒนา โดยลักษณะเครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ซึ่งผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในขั้นตอนนี้คือผู้เชี่ยวชาญ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จากเอกสารตำราในประเทศ และสัมภาษณ์จากผู้มีประสบการณ์ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยตรง
2. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ
3. กำหนดขอบเขตการศึกษาครั้งนี้โดยแบ่งเป็นประเภทที่ตั้งและขนาดของโรงเรียน เกี่ยวกับปัญหาและสาเหตุการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยแบ่งเป็น

3.1 ประเภทโรงเรียน

3.1.1 โรงเรียนนาร่อง

3.1.2 โรงเรียนเครือข่าย

3.1.3 โรงเรียนที่เริ่มใช้หลักสูตรปีการศึกษา 2546

3.2 ที่ตั้งโรงเรียน

3.2.1 โรงเรียนประจำตำบล

3.2.2 โรงเรียนประจำอำเภอ

3.2.3 โรงเรียนประจำจังหวัด

3.3 ขนาดโรงเรียน

3.3.1 ขนาดเล็ก

3.3.2 ขนาดกลาง

3.3.3 ขนาดใหญ่

3.4 ปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษามี 7 ด้าน ได้แก่ การเตรียม

ความพร้อม การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร การดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล การสรุปผลการดำเนินงาน และการปรับปรุงพัฒนา

3.5 แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา

4. นำแนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลต่าง ๆ ทั้งหมด มาสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและสาเหตุการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยได้ข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 40 ข้อ จำแนกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ด้านการเตรียมความพร้อม จำนวน 6 ข้อ

4.2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 13 ข้อ

4.3 ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร จำนวน 8 ข้อ

4.4 ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) จำนวน 7 ข้อ

4.5 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล จำนวน 2 ข้อ

4.6 ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน จำนวน 2 ข้อ

4.7 ด้านการปรับปรุงพัฒนา จำนวน 2 ข้อ

การหาคุณภาพเครื่องมือ

การหาคุณภาพของแบบสอบถามในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แยกออกเป็นการหาความเที่ยงตรง (Validity) ดังต่อไปนี้

ความเที่ยงตรง (Validity) การหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ดำเนินการดังนี้

1. เสนอแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้ต่อประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบแก้ไขเพื่อความถูกต้อง

2. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงแล้ว เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา ตรวจแก้ภาษา ความชัดเจน ความเหมาะสม ความถูกต้อง ตรงตามสภาพและครอบคลุมเนื้อหาที่จะศึกษา พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ ดังต่อไปนี้

2.1 นายเกษม บำเพ็ญทาน	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาระยอง เขต 1
2.2 ดร.มณฑิเตอร์ ชมคอกไม้	อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตร
และการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา
2.3 ดร.พีระ รัตนวิจิตร	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญโรงเรียนอนุบาลระยอง
2.4 นายมานิตย์ จันวัน	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญโรงเรียนบ้านค่าย
2.5 นางสาวพิชญ์ สวัสดิ์ราษฎร์	ครูชำนาญการพิเศษ ระดับ 8 โรงเรียนระยองวิทยาคม

3. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำเสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเป็นขั้นสุดท้ายก่อนนำไปทดลองใช้ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขอลำโพงจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมในภาคตะวันออก รวม 8 จังหวัด คือ จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี ระยองและสระแก้ว

1.2 จัดส่งแบบสอบถาม จำนวน 320 ฉบับ ไปยังรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างตามจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออก

1.3 ในกรณีที่ยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืนจากรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามโรงเรียนต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ทำหนังสือติดต่อเพื่อติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามต่อไป

2. การจัดกระทำข้อมูล

2.1 เมื่อได้แบบสอบถามคืนแล้ว ผู้วิจัยได้คัดเลือกเอาเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์

2.2 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัสให้คะแนนตามน้ำหนักของคะแนนแต่ละข้อ และบันทึกข้อมูลในคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม Microsoft Excel ตามความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ฉบับที่ 1

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ ประเภท ที่ตั้ง และขนาดของโรงเรียน จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเป็นแบบสอบถามจำนวนประมาณ 40 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ว่ามีปัญหาหรือไม่มีปัญหา แยกเป็นด้านต่าง ๆ 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการเตรียมความพร้อม จำนวน 6 ข้อ
2. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 13 ข้อ
3. ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร จำนวน 8 ข้อ
4. ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) จำนวน 7 ข้อ
5. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล จำนวน 2 ข้อ
6. ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน จำนวน 2 ข้อ
7. ด้านการปรับปรุงพัฒนา จำนวน 2 ข้อ

ฉบับที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เมื่อทราบปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาแล้วผู้วิจัยจัดทำแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในแต่ละด้าน สำหรับรายนามผู้เชี่ยวชาญอยู่ในภาคผนวก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยบันทึกข้อมูลในคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรม Microsoft Excel ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การหาระดับปัญหาและสาเหตุการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามประเภทที่ตั้งและขนาดโรงเรียน โดยการหาความถี่ และค่าร้อยละ และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญ หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยนำปัญหาการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีคะแนนเฉลี่ยรายชื่อสูงสุด 3 อันดับแรกมาเป็นหลักในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิดเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ในภารกิจด้านต่างๆ ดังนี้ คือ 1 การเตรียมความพร้อม 2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร 4. การดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) 5. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล 6. การสรุปผลการดำเนินงาน 7. การปรับปรุงพัฒนา แล้วรวบรวมผลการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และแจกแจงความถี่ในแต่ละด้านสำหรับนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาต่อไป